

Motion till riksdagen

1989/90:N53

av Håkan Hansson m.fl. (c)

med anledning av prop. 1989/90:88

Vissa näringspolitiska frågor

Risikkapitalmarknaden för småföretag

En fungerande risikkapitalmarknad är en viktig förutsättning för dynamik och förnyelse av det svenska näringslivet. I tilltills har de mindre och medelstora företagen i hög grad varit hänvisade till den traditionella kreditmarknaden för att tillgodose sitt kapitalbehov. Detta har framför allt varit utmärkande under 1980-talets starka konjunkturutveckling. Avsaknaden av en fungerande risikkapitalmarknad för de mindre och medelstora företagen har utgjort en allvarlig hämsko för tillväxten och förnyelsen i svenskt näringsliv. Kombinationen av ett stigande ränteläge och ett skatte- och avgiftssystem som missgynnat dessa företag har varit en orsak till den låga produktivitetsutvecklingen i svenskt näringsliv.

Tvärt emot situationen för de mindre och medelstora företagen har avregleringen och förnyelsen av kapitalmarknaden inkl. aktiemarknaden under det gångna decenniet helt tillgodoräknats de stora börsnoterade bolagen. Visserligen har ett antal börsintroduktioner skett, men det har varken till antal eller omfattning återspeglat det behov som funnits i framför allt de s.k. tillväxtföretagen inom framtidsinriktade högteknologiska branscher.

I regeringens proposition 1989/90:88 om vissa näringspolitiska frågor redovisas förslag till hur risikkapitalförsörjningen för mindre företag skall förbättras. Att som regeringen föreslår bilda ett antal centralt styrda risikkapitalbolag samtidigt som de regionala utvecklingsfonderna ges minskade resurser utgör ingen lösning på de mindre och nya företagens kapitalbehov. Småföretagens risikkapitalförsörjning löses inte av politiskt centraldirigerade risikkapitalbolag. Hur detta i stället bär lösas redovisas i centerns parti-motion 1989/90:N57.

Möjlighet att spara i mindre företag

Vid sidan om de begränsade möjligheter till risikkapital som i dag finns, t.ex. via de regionala utvecklingsfonderna, bör möjligheter skapas för allmänheten att satsa och spara i icke börsnoterade företag. Självfallet kan detta förväntas ske i mer begränsad omfattning än vad som gäller för marknadsnoterade bolag. Framför allt kommer inte en mer betydande handel och därmed en marknad att skapas för dessa icke börsnoterade bolag i ett inlednings-

skede. Däremot kan en viss publik riskkapitalplacering i sig bidra till en utveckling mot en framtida börsintroduktion.

Icke förty finns i dag ett växande intresse bland allmänheten för sparande i mindre s.k. tillväxt- eller utvecklingsföretag. Samtidigt som dessa företag under en ganska lång tid är i betydande behov av långsiktigt, uthålligt och riskvilligt kapital.

Åtgärder och stimulanser bör därför vidtas för att skapa förutsättningar för allmänheten till ett ökat sparande i nya och mindre utvecklings- och tillväxtföretag. Vårt förslag är att detta företrädesvis bör ske genom en utveckling av det nuvarande aktiefondssparandet till att i framtiden i högre grad gälla icke börsnoterade aktier.

Införande av A- och B-aktiefonder

I samband med att en översyn och revidering nu sker av den gällande aktiefondslagstiftningen, där en utökad och utförligare informationsplikt föreslås bli genomförd, bör också reglerna för aktiefondernas riskprofil ses över.

De nuvarande reglerna om att högst 10 % av aktiefondens portfölj får innehålla icke marknadsnoterade papper, medan övriga 90 % måste vara marknadsnoterade, var när den tillkom en rimlig utgångspunkt för att skapa ett ökat allmänt sparande i värdepapper. I dag framstår dock denna fördelning som enda valalternativ för en aktiefonds riskprofil som både otidsenlig och hämmande för riskkapitalmarkandens utveckling. I stället bidrar dagens snäva regler för aktiefondernas riskprofil till att förstärka obalansen avseende riskkapitalförsörjningen mellan de större börsnoterade bolagen och de icke börsnoterade företagen.

Vi anser därför att den nuvarande aktiefondslagstiftningen bör omformas så att instiftarna av aktiefonderna ges ökade möjligheter att variera riskprofilen på olika aktiefonder. Dock bör den riskprofil som anges när aktiefonden startas gälla framdeles så när som på en förslagsvis 5-procentig variation i endera riktningen. Självfallet kommer här de nya reglerna för informationsplikt om aktiefondernas placering att bli viktiga.

Vi föreslår därför att det nuvarande regelsystemet för aktiefonder ändras och framdeles möjliggör dels A-aktiefonder, dels B-aktiefonder. A-aktiefonderna utgör dagens aktiefonder där nuvarande 10-procentiga gräns höjs till 15 % men där fondens riskexponering sett utifrån den enskilde spararen fortfarande är låg.

B-aktiefonden utgör en aktiefond med en högre riskprofil, där andelen icke börsnoterade bolag får utgöra minst 15 % och högst 60 % av aktiefondens portfölj. I konsekvens med sin högre andel icke börsnoterade företag kan B-aktiefonder förväntas ha en mer begränsad spridning t.ex. genom en starkare regional anknytning. B-aktiefondernas placering avses i första hand ske i mindre och medelstora företag via köp av s.k. minoritetsposter eller B-aktier i företagen. B-aktiefonder bör i likhet med dagens aktiefonder kunna startas och administreras av banker och andra kapitalinstitut. Kraven på fortlöpande information, uppföljning och bevakning måste i enlighet med förslagen till modernisering av aktiefondslagen gälla för dessa B-aktiefonder och dess förvaltare.

Skattestimulera placering i B-aktiefonder

Mot. 1989/90
N53

För att skapa förutsättningar för ett ökat allmänt sparande i icke börsnoterade mindre och medelstora aktiebolag bör en rad skattemässiga överväganden enligt följande göras:

1. Sparande i s.k. B-aktiefonder utgör ett både långsiktigt och betydande risktagande i förhållande till vad som gäller för marknadsnoterade aktier. Därför måste placering i B-aktiefonder skattemässigt gynnas. Ett sätt är att genom en avdragsrätt i inkomstdeklarationen utjämna risktagandet. I första hand bör en fullständig avdragsrätt gälla för ett visst högsta årligt belopp för icke börsnoterade aktier i B-aktiefonder. Beloppet kan sedan reduceras beroende på den enskilda B-aktiefondens riskprofil.

2. Vidare kan en enskild aktieägare som uppburit utdelning från börsnoterade aktier erhålla skattereduktion på sin utdelning om vederbörande samtidigt väljer att placera sin utdelning i B-aktiefonder.

3. För att uppnå avsedd spareffekt med B-aktiefonder bör någon form av förlustgaranti eller annan skatekompensation övervägas.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nödvändigheten av åtgärder för att stimulera ny- och småföretagandets riskkapitalförsörjning,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om strukturen på aktiefondsmarknaden och regler för det framtida aktiefondssystemet,

3. att riksdagen beslutar om en höjning av gränsen för andelen icke börsnoterade aktier i aktiefonder från nuvarande 10 % till 15 %.

4. att riksdagen hos regeringen begär förslag om införande av s.k. B-aktiefonder i enlighet med vad som i motionen anförts,

5. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ändrade skatteregler för sparande i s.k. B-aktiefonder i enlighet med vad som i motionen anförts.

Stockholm den 26 mars 1990

Håkan Hansson (c)

Kjell Ericsson (c)

Göran Engström (c)

